תוכן עניינים

הזכות לחינוך 2
חוק זכויות התלמיד 2
הזכות לשם 3
הזכות לכבוד ולפרטיות 3
הזכות להגנה ולשלמות הגוף 4
הזכות לשוויון 4
הזכות להישמע 4
הזכות להשתתפות 4
משקלו של תיק בית הספר 5
זכויות תלמידים בעת הפרת משמעת 5
הזכות והחובה להבחן 6
בחינות בחינוך היסודי 6
בחינות בבית ספר על יסודי 6
הזכות להיבחן בבחינות בגרות 6
זכויות תלמידים לקויי למידה 7
הזכות להשתתף בטיולים במסגרת בית הספר 8
זכויות התלמיד בעת הרחקה: 9
אפליה 9
ענישה 10
הזכות לבריאות 10
הזכות לטיפולי שיניים לתלמידים שנפגעו בתאונה 10
תמצית זכויות התלמידים בחינוך המיוחד 10
זכויות תלמידים עולים 11
אוכלוסיות מיוחדות - תלמידים מחוננים - תכניות ייחודיות ונהלים להפעלתן וליישומן 11
המשנה החינוכית 11
אוכלוסיית היעד 12
מסגרות ייחודיות לתלמידים מחוננים 12
מחויבות בתי הספר המזינים 12
נבחנים צעירים לבחינות בגרות 13
זכויות הורים 13
השאלת ספרי לימוד 14

זכויות הורים החיים בנפרד: 15
תשלומי הורים לגני ילדים ובתי ספר 15
ביטוח תאונות 15
ועדי הורים: 16
זכות הורים בוועדות השמה: 16
זכות התלמיד לייצוג משפטי בהליכים פליליים 17

כויות התלמידים מבוססות ברובן על אמנת זכויות הילד, החוק הישראלי, חוק זכויות התלמיד ועל חוזרי מנכ"ל משרד החינוך.
מכלול זכויות התלמיד/ה נמצא בהוראות חוזר המנכ"ל ומחייב את בתי-הספר. את חוזרי המנכ"ל ניתן לקרוא באתר משרד החינוך בתפריט :חוזרי מנכ"ל.

הזכות לחינוך

בחוק זכויות התלמיד משנת 2000 צוין:
"כל ילד ונער במדינת ישראל זכאי לחינוך בהתאם להוראות כל דין."
חינוך חובה פירושו לימוד המיועד לילדים ולנערים והניתן בחמש עשרה שנות לימוד, מהן שלוש שנים בגן הילדים בגיל 3 עד 5 ועד בכלל, ו12 שנות לימוד בכיתות א' עד יב' לילדים ולנערים בגיל 6 עד 18 ועד בכלל.
חובת ההורים לשלוח את ילדיהם לבית הספר בגילאי לימוד חובה.
מי שחל עליו לימוד חובה לפי חוק לימוד חובה **[תיקון: תשכ"ט, תשל"ו, תשל"ח, תש"ם, תשמ"א, תשמ"ח, תשנ"ד, תשס"ז, תשס"ח]**:
נער שבאחד הגילים 16 או 17, זולת אם סיים את לימודיו לפי תכנית של לימודים בכיתה י"ב, ומי שבגיל 18 ולא סיים אלא לימודים לפי תכנית של לימודים בכיתה י"א". השר רשאי לזכות בחינוך חינם בנוסף על האמורים, את מי שטרם השלים לימודיו לפי תכנית של לימודים בכיתה י"ב, עד שישלים אותם, לפי כללים, מבחנים, תנאים וסייגים שנקבעו בתקנות, בהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.
הרחבת החוק לגילאי 17 ו 18 התקבלה ב-2007 ליישום והחלה באופן מדורג.
חובת הרישום של ילדים או נערים בגילאי לימוד חלה על ההורים. ילד או נער בגיל לימוד חובה שהגיע לארץ כעולה – חובה על הוריו לרשום אותו למוסד חינוכי תוך שלושים יום מיום העלייה. ילד או נער בגיל לימוד חובה שהעתיק את מקום מגוריו מתחום השיפוט של רשות חינוך מקומית אחת לתחום השיפוט של רשות חינוך מקומית אחרת – חובה על הוריו לרשום אותו למוסד חינוכי תוך שלושים יום מהיום בו העתיק את מקום מגוריו.

חוק לימוד חובה, תש"ט-1949 [תיקון אחרון: 18/02/08]

חזרה

חוק זכויות התלמיד

בחוק זכויות התלמיד נקבע, כי הוראות החוק הנוגע לזכויות התלמיד תהיינה ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד .

הוראות החוק תובאנה לידיעת התלמידים והוריהם בראשית כל שנת לימודים (סעיף 21) כפי שיקבע השר באישור הועדה (סעיף 21 וסעיף 4).

חוק זכויות התלמיד והתקנות לחוק מתפרסמים באתר זכויות התלמידים בשפה העברית ובשפה הערבית

חזרה

הזכות לשם

השם הוא מרכיב משמעותי מאוד בזהותו של האדם; הוא משקף את הקשר של האדם לתרבותו, לסביבתו ולמשפחתו, וכדברי נשיא בית המשפט העליון ברק: "שמו של אדם הוא חלק מאישיותו. הוא האני החברתי שלו. הוא המפתח שבאמצעותו הוא צועד בשבילי החברה..." ניסיון לשנות את שמו של אדם עלול לפגוע בכבודו וברגשותיו.
על פי חוק השמות התשט"ז-1949 [תיקון אחרון התשנ"ט-1999] שם פרטי ניתן לילד על ידי הוריו סמוך לאחר לידתו. בנוסף, ילד מקבל מלידה את שם משפחת הוריו. היו להורים שמות משפחה שונים, מקבל הילד את שם משפחת אביו, זולת אם הסכימו ההורים שיקבל את שם משפחת האם או שמות המשפחה של שני ההורים (סעיפים 3 ו-4 לחוק).
שינוי שם פרטי של קטין במירשם התושבים ובמסמכים הרשמיים של משרד הפנים לשם אחר - ההורים רשאים לבקש השירות עבור ילדיהם הקטינים. הנהלים במשרד הפנים קובעים, שעל ההורים ללוות את הילד ולאשר את החלטתו בחתימתם (תשס"ד4(ב), דצמבר 2003(.

שינוי שם לקטין - אתר רשות האוכלוסין וההגירה

בנוגע לשימור שמותיהם המקוריים של תלמידים עולים מציין חוזר מנכ"ל כי אין להציע לילד לשנות את שמו. כאשר מחליפים לילד את שמו תורמים למעשה לניתוקו משורשיו וממורשתו.
לאחר שהילד מרגיש שהוא נקלט בארץ, מובן שהוא יכול לבחור לו שם אחר או נוסף, (אם רצונו בכך וכתוצאה מתהליך פנימי-התפתחותי). מומלץ מאוד – והדבר כבר נעשה בגנים ובבתי ספר רבים אשר קלטו עולים – לעסוק במקורות של שמות הילדים ובמשמעויותיהם, כדי לעודד תלמידים עולים לשמר את השם המקורי שנתנו להם הוריהם.

)חוזר מנכ"ל תשע"ב 3 (ב), ספטמבר, 2011(

הזכות לכבוד ולפרטיות

- .זכות התלמיד שיפנו אליו בכבוד. אחריותך לפנות לכל אדם בנימוס
- יש לכם הזכות לפרטיות. על צוות בית הספר לדווח על מצבכם הלימודי להורים ולאפוטרופוסים בלבד
- זכות התלמיד שיכבדו אותו בבית הספר ומחוצה לו. לאף אחד – גם לא למורים ולמנהל/ת - אסור לפגוע בגופו, או להשפיל אותו
- .חובתכם שלא להשפיל או לפגוע בחבריכם או בצוות החינוכי בביה"ס
- חובת הצוות החינוכי בביה"ס לשמור על פרטיות התלמידות והתלמידים גם באתרי האינטרנט הבית ספריים ע"פ חוזר מנכ"ל תשס"ג/7 (א), מרץ 2003.

חזרה

הזכות להגנה ולשלמות הגוף

- זכותכם להיות מוגנים מכל סוגי האלימות הגופנית, הנפשית, מכל חבלה ,התעללות ,ניצול, לרבות התעללות מינית.
- זכותכם להיות שותפים אקטיביים באיתור תופעת האלימות, במניעתה ובדרכי הטיפול בה.

חזרה

הזכות לשוויון

- זכות התלמידים לקבל יחס שווה כמו כל תלמיד ותלמידה אחרים – מחייבת את מקבלי ההחלטות שלא לקבל החלטות באופן שרירותי, אלא באופן שווה וסביר.

חזרה

הזכות להישמע

- זכות התלמידים לבקש ולקבל מידע בכל הנוגע אליהם. הפנייה צריכה להיעשות בנימוס, על מנת שלא לפגוע בזכויותיהם של אחרים.
- זכות התלמידים לומר את דעתם, אלא אם אין בכך פגיעה בזכויות האחרים .חובתכם שלא לפגוע או להשפיל אחרים.
- זכות התלמידים לפנות אל כל אחד מהמורים, אל המנהל/ת ואל גורמים במשרד החינוך כדי לשוחח עימם על מצבכם והרגשתכם בבית הספר, ובתנאי שפניתם אל הגורמים השונים על פי הסדר ההיררכי במערכת.
- זכות התלמיד והוריו לפנות למועצה הפדגוגית או אל הנהלת בית הספר ולהגיש ערעור על החלטה שהתקבלה לגבי התלמיד.
- שמיעת התלמיד תתקיים ככל האפשר לפני קבלת ההחלטה לנקיטת אמצעי משמעת. עם זאת, צוות בית הספר רשאי לנקוט אמצעי משמעת בלי ששמע תחילה את התלמיד כאשר נדרשת תגובה מיידית של נקיטת אמצעי המשמעת או כשיש נסיבות מוצדקות אחרות.
- בחוק זכויות התלמיד סעיף 6 נרשם, שהחלטה בדבר הרחקת תלמיד ממוסד חינוך לצמיתות והעברתו למוסד אחר תינתן רק לאחר שניתנה לתלמיד ולהוריו הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

חזרה

הזכות להשתתפות

- זכות התלמיד להיות שותף בבחירת מועצת התלמידים.
- זכות התלמידים לבחור ולהיבחר במסגרת בית הספר, מחוזית וארצית תוך שמירה על כבוד המתחרים וכבוד המעמד.
- זכות התלמידים לדעת מה מחליטה מועצת התלמידים, גם אם אינם חלק ממנה.
- זכות התלמידים לדעת מהם נהלי בית הספר – בשפה המדוברת בבית הספר.
- זכותכם להשתתף בהחלטות חשובות לגביכם.

- חיוני ליצור שיתוף פעולה של התלמידים, הורי התלמידים וגורמים בקהילה וביישוב. ככל שתלמידים והורים יחוו את עצמם כשותפים לתהליכים ויכירו באחריותם המשותפת, תגבר נכונותם לקיים וליישם תהליכי חינוך ראויים (חוזר מנכ"ל תש"ע/1 (א)).

חזרה

משקלו של תיק בית הספר

תלמידי כיתות א' ו-ב' יישאו ילקוט במשקל שאינו עולה על 2 ק"ג, תלמידי

כיתות ג'-ו' עד 5 ק"ג ותלמידי כיתות ז'-י"ב עד 7 ק"ג. זה הכלל: משקל

הילקוט המלא לא יעלה על 10% ממשקל גופו של התלמיד.

חוזר מנכ"ל נח/10(א), ז' בסיוון התשנ"ח, 1 ביוני 1998

חזרה

זכויות תלמידים בעת הפרת משמעת

1. "כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים" - חוק זכויות התלמיד,סעיף 10. איסור על הצוות החינוכי: ענישה גופנית, אלימות מילולית, הפחתת ציון בלימודים בשל התנהגות לא נאותה, רישום נזיפות ביומן הכתה.
2. בחוזר מנכ"ל תש"ע/1 (א) - התגובה להפרת המשמעת צריכה להיות מידתית, סבירה והגיונית, ותואמת את מידת הפרת המשמעת. בכל מקרה שבו עשויים להינקט אמצעי משמעת נגד התלמיד, תוסברנה לו הטענות כלפיו ותינתן לו הזדמנות להשיב עליהן. שמיעת התלמיד תתקיים ככל האפשר לפני קבלת ההחלטה לנקיטת אמצעי משמעת. עם זאת, צוות בית הספר רשאי לנקוט אמצעי משמעת בלי ששמע תחילה את התלמיד כאשר נדרשת תגובה מיידית של נקיטת אמצעי המשמעת או כשיש נסיבות מוצדקות אחרות.
3. חובה לקיים הליך הוגן: להסביר לתלמיד על מה הוא נענש, לתת לו אפשרות להשמיע את התייחסותו ולהסביר את התנהגותו; חובה לידע את הורי התלמיד, כאשר ההתנהגות חוזרת על עצמה. חובה לתעד את האירועים ואת העונשים שננקטו: תאריכים, דרכי טיפול, דרכי תגובה ותכתובת.
4. **דרכי תגובה שאסור לנקוט** (חוזר תש"ע/1 (א))

4.1 ניסוח התקנון הבית-ספרי יהיה כפוף לחוק זכויות התלמיד ככלל, ובפרט לסעיף 10 של החוק: "כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם, ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים".

4.2 חל איסור חמור להעניש תלמידים בכל צורה של ענישה גופנית.

4.3 חל איסור חמור להעניש תלמידים בכל צורה של ענישה משפילה (הלבנת פנים ברבים, פגיעה מילולית שיש בה לעג, עלבון והשפלה).

4.4 אין להעביר תלמיד באופן זמני לכיתה נמוכה יותר.

4.5 חל איסור על הפחתת ציון בלימודים בשל התנהגות לא נאותה.

4.6 חל איסור על תגובה היכולה לסכן את התלמיד או לפגוע בשלומו או בבריאותו.

4.7 חל איסור על הענשת תלמיד בשל מעשה או מחדל של הוריו.

הזכות והחובה להבחן

- תלמידים זכאים וחייבים להיבחן בכל בחינה במסגרת השיעור אותו הם לומדים.
- הזכות להיבחן במסגרת הלימודים השוטפים אינה מותנית בתשלום חובות הורים לבית הספר.

בחינות בחינוך היסודי

- בוחן - משכו עד רבע שעה, היקפו 2-3 שיעורים האחרונים.
- מבחן - בדיקת הישגים לאחר הודעה מוקדמת. לא יתקיימו יותר משני מבחנים בשבוע.
- החזרת מבחן – זכות התלמיד לקבל את מחברת הבחינה תוך שבועיים מיום כתיבת המבחן.

בחינות בבית ספר על יסודי

- בוחן - משכו עד רבע שעה, היקפו 2-3 שיעורים האחרונים.
- מבחן - בדיקת הישגים לאחר הודעה מוקדמת. לא יתקיימו יותר משלושה מבחנים בשבוע. לוח מבחנים יתפרסם בראשית כל מחצית או שליש.
- **החזרת בחינות**: זכות התלמיד לקבל את מחברת הבחינה תוך שבועיים מיום כתיבת המבחן. בוחן יש להחזיר תוך שבוע מיום כתיבתו.
- **הערכה**: זכות התלמיד לקבל הערות בונות ידע והדרכה ללמידה בשולי הכתוב במחברת הבחינה, וזאת בנוסף לציון בסוף הבחינה.
- **כשלונות**: יגיע מספר הנכשלים בבחינה לכדי שליש מהתלמידים - זכות תלמידי הכיתה למבחן נוסף. לא תהיה התחשבות בציון הבחינה הקודמת.
(חוזר מנכ"ל לט/2-88-1978)
- התלמיד **זכאי לערער על ציוניו** על פי נהלים **שייקבעו מראש ובמשותף** בבית הספר ויהיו ידועים לכול. (חוזר מנכ"ל מיוחד ט' התשנ"ז, מרס 1997).
- **תקנות לחוק זכויות התלמיד-בחינות בגרות** מתפרסמות באתר זכויות התלמידים, כנ"ל.

ספריית החוקים באתר זכויות התלמיד

הזכות להיבחן בבחינות בגרות

- התלמידים יוכלו להיבחן בכל בחינה, לרבות בחינות בגרות, ובתנאי שהתקיימו התנאים הקבועים בתקנות זכויות התלמיד ובחוזרי המנכ"ל.
- זכות התלמידים לבחור במספר יח"ל למבחני הבגרות אליהן ייגשו ובתנאי שאושרו מתחילה ע"י המועצה הפדגוגית, בהתקיים התנאים הקבועים בתקנות זכויות התלמיד.
- לתלמידים יש הזכות לדעת מה הציון הבית ספרי (המסכם) **לא יאוחר מחמישה ימי לימודים לפני בחינת הבגרות**. זכות התלמידים **לערער על הציון**, הערעור יהיה מנומק ויוגש בכתב למורה המקצועי, לפחות

שלושה ימים לפני מועד בחינת הבגרות. החלטת הוועדה תימסר לתלמיד לכל המאוחר יום אחד לפני מועד הבחינה.

- זכות התלמידים לערער על כל החלטה הקשורה לבחינות: חשד בהעתקה ,ציון ביה"ס, ציון בחינה, הכל בכפוף להנחיות חוזרי מנכ"ל בנושא טוהר בחינות, על פי הנהלים הקבועים בחוזרי המנכ"ל.
- זכות התלמידים ליקויי הלמידה להיבחן בדרכי היבחנות מותאמים ע"פ החלטת המועצה הפדגוגית המוסמכת כגוף בית ספרי לאשר את ההתאמות או להמליץ עליהן, מאחר והוא ומשקף את החשיבות המיוחסת לידע המצטבר הקיים בבית הספר אודות התלמיד ותפקודו הלימודי כבסיס לגיבוש ההמלצות להתאמות בבחינות והאחראית לקבוע מהן דרכי ההיבחנות ע"פ האבחונים ומתוך רשימת ההתאמות. זכות התלמידים לערער על החלטת הועדה המחוזית כמפורט בחוזר זה) .ע"פ חוזר מנכ"ל תשסד/4(ב), ו' כסליו תשס"ד, 1 בדצמבר 2003(
- זכות התלמידים להיבחן במסגרת לימודיהם באופן שוטף **וללא תלות בחובות הוריהם**.
- זכות תלמידי כיתה י"ב להיבחן בבחינות בגרות באנגלית ובמתמטיקה במועד ב', בהתקיים התנאים המיוחדים.

תקנות לחוק זכויות התלמיד - בחינות בגרות - נא ללחוץ על קישור זה

זכויות תלמידים לקויי למידה

באדיבות ד"ר יהודית אלדור, מנהלת גף ליקויי למידה והפרעות קשב וגב' תמי אלבוחר

הסבר: **לקות למידה** - קשיים משמעותיים ברכישת קריאה, כתיבה, הקשבה, דיבור, המשגה ו/או יכולות מתמטיות ובשימוש בהם.

הפרעות קשב- קשיים משמעותיים בתהליכי קליטה,עיבוד ו/או פלט של גירויים.

זכותי לדעת:

- לאחר שהמליצו לכם מבית הספר ואתם והוריכם קיבלתם החלטה לפנות לאבחון עליכם להחליט למי פונים. רצוי לבקש המלצה מהיועצת, ממורה או מחברים שעברו אבחון.
- המטרה המשמעותית של האבחון היא הבנת מקורות החוזק והחולשה שלי/שלכם כתלמידים ומתן כלים להתמודדות טובה יותר.
- לאחר סיום האבחון, ייפגש המאבחן לשיחת סיכום אתכם ועם הוריכם ובה יציג לכם פרופיל תפקודי של היכולות, הקשיים והלקויות שלכם.
- משרד החינוך מממן אבחונים מלאים לתלמידים נזקקים מכתות ט' ו-י'. בקשה זו יש להגיש ליועצת בית הספר.
- זכותם של תלמידים בעלי לקויות למידה ללמוד בכל בית ספר על-פי כישוריהם ומידת הערכות בית הספר לקידומם.
- אין להפלות תלמידים בעלי לקויות למידה על בסיס לקויותיהם.
- תלמידים בעלי לקויות למידה זכאים להתאמות בדרכי ההיבחנות בהתאם לתוצאות אבחונים והחלטות ועדה בין-מקצועית בביה"ס המסתמכת על תפקוד התלמיד במהלך שנת הלימודים. (רמה 1 ורמה 2) ההתאמות בדרכי ההיבחנות לליקויי למידה יכולות להיות באחד או יותר מהסעיפים הבאים:

1. תוספת זמן
2. הכתבת תשובות לבוחן ניטראלי
3. הקראת שאלון
4. שעתוק
5. הגדלת שאלון
6. התעלמות משגיאות כתיב.

- בכתה י', לקראת בחינות הבגרות, כאשר נדרשת התאמה ברמה 3 (מבחן בע"פ או מבחן מותאם או המרת מקצוע מתמטיקה למקצוע מדעי אחר), צוות רב מקצועי ובו רכז לקויות למידה, יועצת ביה"ס ומורים רשאי להגיש בקשה להתאמה לוועדה מקצועית במחוז ("ועדה מחוזית").
  - התלמיד יצרף עבודה שלו, מבחנים שונים ובקשה שלו.
  - במידה ואושרה ההתאמה היא תקפה לכל הבחינות הפנימיות בבית הספר ולבחינות הבגרות.

זכות ערעור – ביה"ס רשאי לערער על החלטת הועדה המחוזית בפני ועדת הערעורים העליונה (במינהל הפדגוגי), ע"י הגשת מסמכים נוספים ,דוגמאות של מבחנים,חוות דעת של מורים וכו'.
החלטה של וועדת הערעורים היא סופית.
אנשי המקצוע בשתי הוועדות הם: פסיכולוגים (בעלי ידע והכשרה בלקויות למידה), יועצים (בעלי ידע והכשרה...) מאבחנים דידקטיים וכן מפקחי משרד החינוך.
בוועדת ערעורים עליונה – דנים על כל פנייה. בוועדה יושבים נציגי המינהל הפדגוגי, נציגי הלשכה המשפטית, נציגי היחידה לזכויות התלמיד, נציגי האגף לחינוך על יסודי, נציגי הקו הפתוח, ונציגי אגף הבחינות.

- זכותי להבטיח לי את הזכות -סנגור עצמי: לשמור על זכויותיי ולקדם את הצרכים הדרושים לי ללמידה. כלומר, חובתי לדבר בעד עצמי בנימוס בבית הספר.
- זכותי להכיר את הקשיים שלי, לדעת לתאר אותם, להסביר את הצרכים שלי, מה עוזר לי ומה מפריע לי.
- זכותי ללמוד את כישורי הסנגור העצמי בעזרת יועצת בית הספר, מאבחנת לקויות הלמידה ותרגול בעזרת ההורים.

הזכות להשתתף בטיולים במסגרת בית הספר

מבוסס על חוזרי מנכ"ל ואתר מנהלת הטיולים

הטיול השנתי הוא אירוע חינוכי המתקיים מחוץ לכותלי בית הספר. הטיול הוא חלק מהמערך הלימודי-החינוכי של בית הספר ונגזר ממנו, ויש לו זיקה ישירה להוויה החינוכית של בית הספר.

- זכות ההורים לקבל מידע מאת מנהל בית הספר בתחילת שנת הלימודים בו יפורטו הטיולים המתוכננים.
- זכות ההורים לדעת על כל טיול ארוך החורג משעות הפעילות בבית הספר.
- חובת ההורים לשלוח אישור הורים על קבלת ההודעה ועל מצב הבריאות של ילדם.

- חובת בית הספר להקפיד על קבלת אישורים רפואיים לכל התלמידים לקראת היציאה לטיול ולהעביר הנחיות למלווים הרפואיים בטיול תוך הקפדה על מילוי הנחיות הרופאים והדרישות הטיפוליות המיוחדות הרשומות בחוות הדעת הרפואיות.
- חובת בית הספר להודיע להורים מראש על פרטי כל טיול שיש בו קושי מיוחד או מאמץ גופני חריג ולקבל אישורים מיוחדים של ההורים לקראת הפעילות המיוחדת, כגון: חציית גבים, כניסה למקווה מים, גלישה מצוקים או טיול אופניים וכדומה.
- חובת בית הספר לקבל אישור הורים שהתלמיד יודע לשחות במקרה שמתוכננת רחצה בטיול.
- חובת המורה האחראי/ת על הטיול לכנס את התלמידים ולדאוג לפיזורם מחצר בית הספר או ממקום אחר שהודיעו עליו להורים מראש בכתב. החליט/ה האחראי/ת לפזר את התלמידים בציר נסיעת הרכב, בקרבת ביתם, י/תתאם זאת מראש עם הורי התלמידים ו/תוודא שבכל תחנה יורדים רק התלמידים האמורים לרדת בה.
- **התניית ההשתתפות של תלמיד בטיול -** חובת אחראי/ת הטיול או מנהל/ת בית הספר להודיע להורי התלמיד, כי בשל קשיי התנהגות או קשיי התנהלות (בריאות) עליהם לצרף (על חשבונם) מלווה בוגר לתלמיד כתנאי להשתתפותו בטיול. הודעה על כך תישלח כשבועיים לפני היציאה לטיול.
- **פעילות חינוכית לתלמידים שאינם נוטלים חלק בטיול -** אי-השתתפות בטיול אינה מקנה לתלמיד חופשה. על בית הספר לדאוג לתכנית לימודים חלופית, במסגרת בית הספר.

זכויות התלמיד בעת הרחקה:

כל ניסיון להעביר תלמידים מבי"ס שבהם הם לומדים לבי"ס אחר מחייב תהליך שבאמצעותו יישמרו זכויותיהם:

- ההחלטה מחייבת את אישורו של מפקח/ת בית הספר ומנהל המחוז.
- מנהל בית-הספר חייב להזמין את הורי התלמיד במכתב רשום ולקבל את תגובתם ותגובת התלמיד/ה.
- זכות התלמיד והוריו לקבל בכתב את ההחלטה המנומקת של המועצה הפדגוגית בעניינו, יש לשלוח העתק המכתב למנהלת המחוז ולמנכ"ל משרד החינוך.
- זכות התלמיד לשמוע את דעתם של נציגי בית-הספר ואת הסבריהם על מצבו.
- זכות התלמיד שתישמע תגובתו ותגובת הוריו.
- מנהל ביה"ס חייב לשלוח הודעה בכתב לתלמיד, ולציין בה שהוא זכאי לערער על ההחלטה להעבירו לפני ועדת שימוע בהנהלת המחוז תוך 14 ימים.
- אין להעביר את התלמיד מבית-הספר לפני שהתקבלה ההחלטה בעקבות ערעורו, שצריכה להינתן תוך 10 ימים לכל היותר לאחר הדיון.
- ההורים יוכלו להביא לוועדה מומחה מטעמם.
- הרשות המקומית והפיקוח צריכים לאשר את המעבר ולהציע לתלמיד מקום לימודים חלופי.
- אם מדובר בהוצאת תלמיד ממוסד דתי, ישותף בהחלטה גם נציג של המחמ"ד במחוז או של מינהל החינוך הדתי.
- אין להרחיק תלמיד לצמיתות מבית הספר בשל מחלתו או לקותו.

תקנות לחוק זכויות התלמיד בדבר הרחקת תלמידים - נא ללחוץ על הקישור

אפליה

רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעמם, לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו, בכל אחד מאלה:

(1) רישום תלמיד, קבלתו או הרחקתו ממוסד חינוך;
(2) קביעת תכניות לימודים ומסלולי קידום נפרדים באותו מוסד חינוך;
(3) קיום כיתות נפרדות באותו מוסד חינוך;
(4) זכויות וחובות תלמידים לרבות כללי המשמעת והפעלתם.

ענישה

כל תלמיד זכאי לכך שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים.

הזכות לבריאות

באדיבות גב' עירית ליבנה

שירותי הבריאות לתלמיד ניתנים כשירות מעקב מונע. השירותים ניתנים בכיתות א'-ט' על ידי משרד הבריאות, באמצעות לשכות הבריאות; ובכיתות י'-י"ב מטעם הרשות המקומית או הבעלות על המוסד החינוכי, באמצעות התקשרות עם גורם מקצועי מוסמך.

- זכות התלמידים ללמוד בבית ספר שתחום הבריאות בו היא מהות מרכזית בתרבותו והמהווה סביבה בריאה ובטוחה.
- התלמידים זכאים לשירותי בריאות לתלמיד. במסגרת זו נערך מעקב התפתחותם הגופנית וניתנת להם הדרכה לשמירה על בריאות טובה.
- זכותכם לקבל ידע, הכשרה בתחומי המניעה ואימון בכישורי חיים כדי להתמודד עם אירועי חיים שונים.
- זכות התלמידים לקבל חיסונים, בדיקת ראייה ובדיקת שמיעה במסגרת שירותי בריאות לתלמיד בבית הספר.
- תלמידים חולים בגיל חינוך חובה וכן תלמידים עם צרכים מיוחדים שטרם מחלתם למדו במוסדות לחינוך מיוחד בגיל 3 – 21 שנים השוהים בביתם בשל מחלה מעל ל – 21 יום ברצף זכאים לסיוע לימודי בביתם, בהסכמת הוריהם המתגוררים עמם.
- תלמיד, בהסכמת הוריו המתגוררים עמו, המאושפז בבית חולים במחלקות ילדים או במחלקת נוער, זכאי ללמוד במסגרת חינוכית בבית החולים שבו הוא מאושפז.
- לתלמידים חולים ולתלמידים מאושפזים תכתב תוכנית חינוך אישית – תח"א.
- **אחריות תלמידים חולים**: אתם חייבים בהמצאת אישור: עד 4 ימי היעדרות אישור מההורים מ-5 ימים ואילך אישור מרופא המשפחה או רופא ילדים.
- **אחריות המוסד החינוכי**: בכל מקרה שתלמיד נשלח לקבלת טיפול רפואי דחוף או לביתו בשל מצב בריאותו יש ליידע את ההורים על כך ולקבל את הסכמתם לפינוי. ש לצייד את התלמיד במסמך המתאר את מצבו ואת פרטי האירוע שבגינו הוא נשלח.
- אחריות המוסד החינוכי: מניעת יציאה לשירותים עלולה לגרום לנזק בריאותי, לפגיעה בפעילות הפיזיולוגית התקינה ולדלקות בדרכי השתן. לכן יש לאפשר ואסור למנוע יציאת תלמיד לשירותים במהלך השיעור על פי צרכיו. חוזר מנכ"ל תשסג/4(א), כ"ו כסליו תשס"ג, 1 בדצמבר 2002.

הזכות לטיפולי שיניים לתלמידים שנפגעו בתאונה

באדיבות גב' אריאלה בסקין, המחלקה לביטוח תלמידים
משרד החינוך האריך בשנה נוספת את ההתקשרות עם חברת "כלל בריאות" אשר תיתן טיפולי שיניים חינם לתלמידים שנפגעו בשיניהם בתאונה.
הטיפולים ניתנים מטעם משרד החינוך כהטבה בלבד, המוגבלת בהיקפה ואינה מעוגנת בחובה חוקית כלשהי ואין המדובר בפיצוי במסגרת כיסוי ביטוחי כלשהו.

להורדת חוזר הנחיות מעודכן, המופץ באמצעות בתי הספר

תמצית זכויות התלמידים בחינוך המיוחד

באדיבות ד"ר לאה שקד

הזכויות שפורטו במסמך זה חלות גם על תלמידים הלומדים במסגרות של החינוך המיוחד. חשוב לציין בנוסף לכל האמור לעיל את הדברים הבאים:

- לתלמיד שעבר ועדת השמה יש זכות לחינוך חינם במוסדות החינוך המיוחד (גנים מיוחדים, בתי ספר לחינוך מיוחד וכיתות לחינוך מיוחד בבית הספר של החינוך הרגיל) מגיל שלוש עד גיל 21.
- לתלמידים משולבים בכיתות רגילות שקיבלו זכאות לתוכנית שילוב זכאות לחינוך חינם בגיל חינוך חובה . זכות זו ניתנת גם לתלמידים בגיל שלוש הלומדים בגנים שחלים עליהם צו לימוד חובה.
- מלבד לימודים, מקבלים ילדים בחינוך המיוחד טיפולים שונים, הסעות, וסיוע מותאם לפי צרכי התלמיד/ה.
- לתלמידים הלומדים במוסדות לחינוך מיוחד זכות שתיבנה עבורם תוכנית לימודים אישית - תל"א במסגרת החינוכית שבה הם לומדים, וגם מבחנים מותאמים, כך שהמוגבלות לא תמנע את הצלחתם.
- לתלמידים עם צרכים מיוחדים הלומדים בחינוך הרגיל זכות שתיבנה עבורם תוכנית חינוכית יחידנית - תח"י וגם מבחנים מותאמים, כך שהמוגבלות לא תמנע את הצלחתם.
- זכות ההורים להיות שותפים בבניית התל"א- תוכנית לימודים אישית והתח"י – תוכנית חינוכית יחידנית.
- החל בשנת הלימודים תשע"א, ייהנו תלמידי החינוך המיוחד מסל תוספות, הוראה, לימוד ושירותים מיוחדים, בהתאם להחלטת ועדת ההשמה.

זכויות תלמידים עולים

מערכת החינוך עושה מאמץ לתת מענה לצורכי התלמיד העולה החל מהקניית מיומנויות יסוד ועד לסיום לימודיו ביתה י"ב.

- זכותו של תלמיד עולה לשמור על שמו המקורי, או לשנותו לשם ישראלי בהסכמת הוריו.
- זכותו של תלמיד עולה לדעת כמה זמן תימשך זכאותו למשאבים מיוחדים לעולים חדשים, וזאת באמצעות מזכירות בית-הספר.
- זכותו לקבל סיוע ושיעורי עזר במהלך הזכאות, עד להשתלבותו הלימודית והחברתית.
- בבית-הספר יופעל צוות קליטת עולים, אשר יתכננו את תוכנית הקליטה האישית לתלמיד העולה, ויעקבו אחר ביצועה.
- תתקיים קבלת פנים לתלמיד ולהוריו, הדרכה בסדר יום בית-הספר וסיור בבית-הספר.
- זכותו של תלמיד שתוכנית הקליטה תהיה מאוזנת ותכלול מסגרות פעילות שונות, אך מעוגנות במערכת שעות מסודרת.
- זכות התלמידים העולים לקבל "סל קליטה לתלמידים עולים" בשלוש שנות הלימוד הראשונות בישראל, שמקנה הנחה או השתתפות בהוצאות חינוך כמו: ספרי לימוד, טיולים, עזרי לימוד וכו'. השתתפות זו של משרד החינוך מועברת לבתי-הספר באמצעות הרשויות או הבעלויות על בתי-הספר.
- זכות התלמידים לסיוע מוגדרת במפתח, שאותו ניתן לקבל בבתי-הספר.
- כל עולה זכאי ללמוד ללא תשלום באולפן לעברית.
- עולים ששולחים ילדים לגן טרום-חובה (גילאי 4-5) זכאים להנחה של עד 90% בתשלום.
- תלמיד עולה חדש לא יופנה לוועדת השמה עד שנתיים מיום עלייתו, אלא אם הוריו מבקשים זאת ויש בידיהם מסמכים עדכניים וקבילים מארץ המוצא שלו, או שאפשר להוכיח שיש לו לקות משמעותית המשפיעה על הישגיו הלימודיים.
- זכותם של תלמידים עולים מחוננים ועתירי כשרונות להיבחן בבחינה מותאמת, בנוהל מיוחד לתוכניות לימודים ייחודיות (תשס"ג/2, 10/2002).

אוכלוסיות מיוחדות - תלמידים מחוננים - תכניות ייחודיות ונהלים להפעלתן וליישומן

הסתמכות על **חוזר מנכ"ל תשע/8(ב)**, י"ז בניסן התש"ע, 01 באפריל 2010

המשנה החינוכית

שוויון הזדמנויות בחינוך פירושו מתן חינוך התואם את הצרכים ואת המאפיינים של כל תלמיד ותלמידה, ובכללם גם של התלמידים המחוננים ובעלי היכולות הגבוהות במיוחד. טיפוחם של התלמידים המחוננים והמצטיינים נועד לא רק למענם אלא גם למען החברה כולה, שכן בבגרותם הם יוכלו להצעידה לאופקים חדשים בכל תחומי החיים. התכניות הייחודיות למחוננים ולמצטיינים נועדו להנחיל ולהוביל תרבות בה המצוינות היא ערך מרכזי, ובה חולקים בו-זמנית ערכים של מצוינות אישית ואנושית, התעלות ומובילות תוך מחויבות ורגישות לחברה. טיפוח המחוננים מחויב ליצירת סביבות למידה תומכות רגשית, גמישות ודינאמיות, שבהן יתאפשרו שיח מאתגר ויצירת ידע חדש.

אוכלוסיית היעד

הגדרות
תלמיד מחונן - תלמיד מהאחוזון העליון של האוכלוסייה בכל שנתון, בכל אחד מתחומי המחוננות (יכולת לימודית כללית/רמת אינטליגנציה כללית, כישרון אמנותי, הצטיינות לימודית ספציפית וכישרון ספורטיבי), בתנאי שיעמוד גם בקריטריונים של מוטיבציה (התמדה, נחישות) ויצירתיות (מקוריות) מעל לחציון השנתון. מדובר בפועל ב-1-3 האחוזים העליונים באוכלוסייה.
תלמיד מחונן-על - תלמיד מתת-קבוצה של מחוננים שכישרונם נדיר ביותר. מספרם הוא כ-10-15 תלמידים בכל שנתון. בתחום האינטליגנציה מדובר על תלמידים שה-I.Q. שלהם גבוה מ-155.
לצורך איתור אוכלוסיית המחוננים מתקיימים מבחני קבלה לתלמידי כיתות ב' או ג'. המבחנים מתקיימים בשני שלבים:
שלב א' - **"מבחן הסינון"** ראשוני - מתקיים בבתי הספר. בשלב זה מסוננים 15% מתלמידי ביה"ס. חובה על בתיה"ס להשתתף במבחני האיתור, על פי עיקרון שוויון הזדמנויות.
שלב ב' - **"מבחן האיתור"** - מועבר ונבדק ע"י מכון במרכזי בחינה אזוריים במתכונת מבחן פסיכומטרי קבוצתי. לתלמידים בעלי מוגבלויות, לרבות תלמידים עולים חדשים שעברית אינה שפת אימם, ניתנים תנאי בחינה מותאמים. פרטים לגבי הבחנות מותאמת מופיעים באתר אגף המחוננים.
בתום תהליך האיתור נשלחות הודעות להורים ובתי הספר על זכאות / אי זכאות התלמיד ללמוד בתוכנית למחוננים. המסגרות הייחודיות למחוננים מקבלות את רשימות התלמידים הזכאים להשתתף בתוכנית.
מבחני קבלה לכיתות מחוננים בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות מתקיימים ביישובים בהם פועלות כיתות מחוננים המתחילות מכיתות ז' או י'. המבחנים יתקיימו בכיתות ו' ו-ט'.
תלמידים שלא הגיעו לסף הקבלה הנדרש על פי הישגיהם במבחן, זכאים להגיש בקשה בכתב למבחן חוזר ואם נמצא התלמיד זכאי לבחינה חוזרת, יוכל להיבחן בחלוף עשרה חודשים ממועד הבחינה בה נבחן לראשונה.

מסגרות ייחודיות לתלמידים מחוננים

התוכניות במסגרות הייחודיות מאפשרות לתלמידים המחוננים ללמוד במסגרת ייחודית מותאמת ליכולותיהם וצרכיהם. המסגרות הומוגניות ולומדים בהן נושאים מתחומי דעת שאינם כלולים בתוכנית הלימודים הרגילה. המפגש בין העמיתים הדומים מתאפשרת העצמה והתפתחות רגשית וקוגניטיבית.
המסגרות פועלות באופן מובחן מהמערכות הרגילות וכל התלמידים שאותרו כמחוננים זכאים ללמוד בהן.
קיימים **שני מודלים של המסגרות הייחודיות**: מרכזי מחוננים וכיתות מחוננים הפועלים במתכונת אזורית או על אזורית. מרכזי המחוננים מפעילים "יום העשרה שבועי" בכל הארץ וכיתות המחוננים העל אזוריות משולבות בבתיה"ס הרגילים.

מחויבות בתי הספר המזינים

התלמידים המחוננים הלומדים במרכזים הייחודיים נעדרים באופן קבוע מיום לימודים אחד בשבוע בבית ספרם. על בית ספרם מוטלות החובות המפורטות להלן:
תכנון מערכת שעות המקלה על התלמיד המחונן ביום היעדרותו, תיאום תאריכים ואירועים מיוחדים עם תכנית הפעילות של מרכז המחוננים, השתתפות במפגשים עם מרכזי העשרה להעמקת הידע בנושא המחוננות ולהכרת המאפיינים הקוגניטיביים, הרגשיים והחברתיים של המחוננים, שיתוף פעולה עם מרכז המחוננים בתיאום ביקורים של הצוות החינוכי במרכז המחוננים להכרת פעילותו של התלמיד המחונן מקרוב, קיום קשר שוטף של בית הספר עם יועץ מרכז המחוננים לצורך ליבון בעיות הנוצרות מפעילות תלמיד בשתי מסגרות חינוכיות ומציאת פתרונות משותפים ויצירת מסגרת מתואמת ויציבה שתאפשר לתלמיד המחונן התעדכנות והשלמת החומר הנלמד

והמטלות שהחסיר (יש להדגיש את מחויבות ביה"ס לסייע לתלמיד להשלים את הפערים הלימודיים הנוצרים בעקבות היעדרותו הקבועה מיום לימודים).

נבחנים צעירים לבחינות בגרות

חוזר מנכ"ל סז/3(א), י' במרחשוון התשס"ז, 1 בנובמבר 2006
נבחן צעיר הנו תלמיד הלומד במוסד חינוכי מוכר החל מכיתה ט' ומעלה בבתי"ס יסודיים או על יסודיים שש שנתיים ו/או חטיבות ביניים עצמאיות.
ניתן להיבחן בבחינות מוקדמות החל מכיתה ט' ביבמקצועות מתמטיקה, מדעי המחשב, כימיה ופיזיקה בלבד.
הזכות להיבחן בבחינות הבגרות במסלול נבחן צעיר תתאפשר על סמך עמידה בקריטריונים הבאים: התלמיד הוכר כתלמיד מחונן או מצטיין ע"י אגף מחוננים ומצטיינים, עמד בקריטריונים והומלץ ע"י מנהל המוסד החינוכי בו הוא לומד בשנתיים האחרונות.
במקרה שלא הוכר בעבר, עליו לעבור מבחן התאמה (מקביל לפסיכומטרי) הבודק יכולת לימודית כללית בתנאי שהוא לומד בכיתה ט'.
אישור המנהל וחתימתו יינתנו לגבי נתוני: ציוני התלמיד בממוצע מעל 90 בשתי השנים האחרונות, הערכה משמעתית נאותה, המלצת מורה המקצוע והמחנך ואישור היועצ/ת שבקשת ההיבחנות הנה רצון הילד וביכולתו לעמוד במשימה.
כל האישורים יומצאו לוועדת חריגים באגף למחוננים ומצטיינים.
תלמיד המוכר כמחונן על ומבקש להבחן לפני תום לימודיו בכיתה ט' - עניינו יובא לדיון מיוחד בוועדת חריגי נוהל המוסמכת לאשר לו היבחנות גם במקצועות נוספים.
דין נבחן צעיר לקוי למידה כדין כל נבחן צעיר אחר.

זכויות הורים

זכות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצורכי התלמיד הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה, לקבוע את מקום מגוריו והסמכות לייצגו. אחריות זו היא גם זכותם של ההורים כלפי ילדם.

- זכות ההורים לקבלת מידע על זכויות התלמיד: בחוק זכויות התלמיד נקבע, כי הוראות החוק הנוגע לזכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד יובאו לידיעת התלמידים והוריהם בראשית כל שנת לימודים (סעיף 21).
- זכות ההורים לדעת את תכנית הלימודים של ילדם.
- זכות ההורים לבחור בזרם החינוך שבו ילמדו ילדיהם.
- הורים יכולים לבקש העברת תלמיד לבית ספר אחר לאחר רישומו בבית הספר הקרוב. לשם כך נחוצה הסכמה של רשות החינוך המקומית, רשות עשויה לסרב לבקשה מטעמים חינוכיים או מטעמי חיסכון בתקציב. על סירוב לבקשת העברה רשאים ההורים לערער בכתב בפני מנהל המחוז של משרד החינוך תוך שבוע מיום קבלת ההודעה (סעיף 11א). על החלטת מנהל מחוז שלא לקבל את הערעור, ההורים רשאים להגיש ערעור בכתב למנהל הכללי של המשרד תוך שבוע מיום קבלת ההחלטה. החלטת המנהל הכללי בערעור תהיה סופית (סעיף 11ד). מנגד, גם מנהל של מוסד רשמי או של רשות חינוך מקומית יכול לדרוש העברה של תלמיד מטעמים חינוכיים, או מטעמי חיסכון בתקציב או מטעמים המחייבים חינוך מיוחד.
- זכות ההורים בעת הרחקת תלמיד: בית ספר המבקש להרחיק לצמיתות תלמיד ממוסד חינוך ולהעבירו למוסד אחר, יכול לעשות זאת רק לאחר שניתנה לתלמיד ולהוריו הזדמנות להשמיע את טענותיהם. החלטה תוגש להורים בכתב, ומיד לאחריה רשאים ההורים והתלמיד לערער בכתב תוך 14 ימים מקבלת

ההודעה. תלמיד לא יורחק עד להגשת ערר וקבלת ההחלטה בנדון (חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2001, סעיף 6).

- אי - פגיעה בתלמיד בשל מעשה הוריו: לבית ספר אסור להעניש תלמיד בשל מעשה או מחדל של הוריו (חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000)
- הורים רשאים להיפגש ולשוחח עם מורי ילדיהם, עם המנהלים, עם העובדים הסוציאליים, עם היועצים החינוכיים ועם אחות בית הספר. לשם כך יקבע בית הספר שעות ביקור וימי הורים (חוזר מנכ"ל מיוחד י"ז, מאי 1996).
- זכות ההורים לדעת על כל פעילות הנעשית מחוץ לכותלי בית הספר, חובתם לאשר בכתב את השתתפותם:
  - ההורים חייבים לאשר כל טיול שאליו תצאו.
  - זכות ההורים וזכותכם לדעת את תכנית הטיולים השנתית ואת שעות הסיור, ולקבל הסבר על קשיי המסלולים.
  - בית הספר חייב להודיע להורים על כל פעילות החורגת משעות הלימוד.

השאלת ספרי לימוד

באדיבות דוברות המשרד

- במסגרת הפרוייקט הורים זכאים לקבל ספרי לימוד בעלויות מוזלות.
- הפרוייקט מבטיח שימוש בספרים מאושרים בלבד, הוא מונע רכישה של ספרים שאין בהם צורך ומקטין את תדירות החלפת הספרים על ידי בתי הספר.
- בתי הספר יוכלו לקבל סיוע נוסף לצורך חידוש מלאי הספרים
- מספר בתי הספר הנכללים בפרוייקט הורחב משמעותית
- לצורך הצטרפות בית ספר לפרוייקט יש צורך בהסכמה של 60% מההורים לעומת 90% בעבר.

זכות ההורים לחיסיון מידע הנוגע לתלמיד:
בית הספר אינו רשאי להעביר מידע שיש בידו אודות התלמיד אלא באישור ההורים, היועץ המשפטי של משרד החינוך או פסיכולוג המחוז.

זכות ההורים לדעת מהם השירותים הרפואיים שמגיעים לילדם בבית-הספר ולהסכים לבדיקות רפואיות ופסיכולוגיות שונות או לסרב להן.

זכות ההורים לדעת מראש על כל פעילות הנעשית מחוץ לכותלי בית-הספר ועל כל פעילות החורגת משעות הלימוד: זכותם לאשר (בכתב) או שלא לאשר את השתתפות ילדיהם בפעילות.

זכויות הורים החיים בנפרד:

- לשני הורים זכות לדעת מה מצב ילדיהם בבית-הספר, אלא אם יש חשש שמידע לאחד ההורים יפגע בטובת הילד.
- בית הספר ישלח הזמנות לפעילות בית הספר לכל אחד מההורים וכמו כן שתי תעודות בסיום השליש, המחצית או השנה.
- בית הספר ידווח לשני ההורים ויזמין את שניהם לימי ההורים, אם ביחד ואם עם כל אחד בנפרד..

תשלומי הורים לגני ילדים ובתי ספר

באדיבות דר' חגית מאיר

במסגרת חוק חינוך חובה ממומנות כל פעולות הלימודים והחינוך של משרד החינוך. בנוסף לאלה מגבשים מנהלי בתי-הספר פעילויות ערכיות ואפשרויות העשרה נוספות, המתייחסות לתוכניות הלימודים, כגון: סל תרבות, טיולים, מסיבות ועוד. פעילויות העשרה אלה כרוכות לעתים בתשלום נוסף (בפיקוח משרד החינוך) ובית-הספר רשאי לגבות עבורן תשלומי הורים (תשלומי רשות)).

- משפחות המתקשות לעמוד בתשלומי הורים יכולות לקבל הנחה לאחר שיגישו בקשה בעניין למנהל בית-הספר.
- הטיפול בפנייה ייעשה באופן דיסקרטי, מבלי לפגוע בתלמידים, שיוסיפו ליהנות מכל פעילויות ההעשרה.
- התשלום למשפחות מעוטות יכולת או למשפחות עולים, המוכרות על-ידי לשכות הרווחה, ייעשה על-ידי הרשות המקומית.
- בית ספר לא יכול למנוע קבלת תעודה בשל חוב כספי.

ביטוח תאונות

באדיבות גב' עירית ליבנה

על כל התלמידים במדינת ישראל חל ביטוח תאונות אישיות, המעניק פיצוי כספי לתלמיד בכל עת: במסגרת יום הלימודים או מחוץ לשעות הלימודים, בשטח בית הספר או מחוצה לו.

- כל תלמיד הרשום באחד ממוסדות החינוך הנתונים לפיקוח המדינה, כולל גנים, פעוטונים, בתי ספר ומוסדות להשכלה גבוהה, זכאי לקבל פיצוי על פגיעה פיזית בתאונה בלתי צפויה, אם כתוצאה ממנה נגרמה לו נכות חלקית או מלאה, קבועה או זמנית, או חלילה אם היא הסתיימה במוות.
- התלמיד זכאי לקבלת פיצוי גם אם בית הספר טוען שהוא אינו אחראי לפגיעה.
- לא רק התלמיד - גם הוריו או בני משפחה אחרים זכאים לפיצוי דומה אם נפגעו במסגרת השתתפות ללא שכר בפעילות בית הספר, למשל ליווי טיול, יום הורים וכדומה. כמו כן מבוטחים גם חברי ועדי ההורים, אם נפגעו במסגרת פעילות הקשורה לוועד.
- הביטוח אינו חל במקרה של פגיעה בתאונת דרכים, תאונת עבודה, רשלנות רפואית, מחלה או פגיעה בשל מלחמה או פעולת טרור, וכן אינו חל על תלמידים שגילם מעל 45 שנה.

- סכום הפיצוי נע בין 85 שקל ליום במקרי נכות זמנית, ועד מאות אלפי שקלים במקרים של נכות קבועה ומקרים חמורים אחרים.
- בנוסף לזכאות זו לפיצוי, יכול התלמיד להגיש תביעת רשלנות כנגד האחראים לתאונה, ולדרוש את מלוא העלויות שנגרמו לו עקב התאונה.

ועדי הורים:

- זכותם של ההורים לבחור ולהיבחר לוועד ההורים, בהתאם לקבוע בחוזר המנכ"ל של משרד החינוך.
- ההורים יבטאו את האינטרסים של כלל ההורים והתלמידים – ובתנאי שזכויותיהם של המורים ושל התלמידים לא יפגעו.
- מנהל בית הספר וצוותו יקיימו פגישות סדירות עם הועד בענייני בית הספר.

(להמלצות נוספות יש ללחוץ על קישור זה: **ועד ההורים**)
זכות הורים במערכת החינוך מפורטות בחוזרי מנכ"ל ומופיעות אף בלקט באתר זכויות התלמיד.

זכות הורים בוועדות השמה:

"ועדת השילוב המוסדית" במוסד החינוך הרגיל בו לומד התלמיד דנה בזכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים להיכלל בתכנית השילוב במסגרת החינוך הרגיל. "ועדת ההשמה" ברשות המקומית דנה בזכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים לחינוך מיוחד ולהשמה ברצף המסגרות החינוכיות הקיים. ועדת ההשמה משמשת גם כוועדת ערר על החלטות ועדת השילוב המוסדית. כמו כן פועלת ועדת ערר מחוזית, הדנה בערעור על החלטת ועדת ההשמה.

- בכל הקשור לטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים השאיפה היא להעניק זכות קדימה, ככל האפשר, להשמת תלמיד במסגרת החינוך הרגיל, תוך מתן מענה לצרכיו במסגרת הרגילה. רק לאחר מיצוי כל אפשרויות ההתערבות במסגרת הרגילה, יש לשקול במידת הצורך, הפניית התלמיד לדיון בוועדת השמה. ועדת ההשמה תעניק זכות קדימה להשמת תלמיד במוסד שאינו מוסד לחינוך מיוחד.
- ההורים זכאים להשתתף בישיבת ועדת ההשמה, להביא יועץ או נציג מטעמם, ולהגיש מסמכים רלוונטיים לדיון.
- הוועדה חייבת לאפשר להורים ולילדיהם להשמיע את עמדתם תוך הקשבה באווירה תומכת.
- זכותם להביע את עמדתם ללא נוכחות נציגי בית-הספר או כל מוזמן אחר.
- חובת הרשות המקומית והפיקוח לדאוג לשלוח להורי תלמיד המוזמן לועדת השמה את חוברת ההדרכה לקראת ועדת השמה.
- הורים חייבים לקבל את מסמכי הוועדה בשפת-האם שלהם, לקבל העתק מכל דו"ח שמוגש לוועדה על-ידי מנהל המסגרת החינוכית או הרשות המקומית, ולהגיש ערעור על החלטת הוועדה. אין מחובה כזו.
- הורים חייבים לקבל לידיהם את שאלון ההפניה של המוסד החינוכי .
- הורים נדרשים לחתום על המסמך בטרם קיום הוועדה. הדרישה לחתימת ההורים על המסמך מהווה אישור, שההורים ראו את המסמך טרם קיום הוועדה, אך אינו מהווה אישור להסכמתם לכתוב בתוכן השאלון.
- הרשות המקומית תזמין לוועדה.

- ועדת ההשמה חייבת להזמין את ההורים להשתתף בישיבה, בדואר רשום ולא פחות מ-16 יום לפני מועד התכנס הוועדה.
- בהזמנה יצוין, שאם יש ברשותם של ההורים מסמכים העשויים לסייע להחלטות הוועדה רצוי להעבירם ליו"ר הוועדה לפני מועד הדיון.
- החלטות של וועדות השמה המתקבלות בעניינו של ילד בלי שהוזמנו ההורים לדיון אינן תקפות.
- הורים שאינם יכולים להתייצב במועד שנקבע לישיבת הוועדה מסיבה מוצדקת, יכולים לפנות ליו"ר הוועדה בבקשה לדחות את כינוסה.
- אם יסרבו ההורים להופיע לפני הוועדה, תהיה הוועדה רשאית לדון בעניינו של התלמיד ולקבל החלטות בהיעדרם, בתנאי שהם זומנו על-פי הנהלים שפורטו לעיל הוועדה יכולה להחליט על השמת תלמיד גם ללא נוכחות ההורים, ובלבד שהוזמנו על פי הנהלים.
- הגורם המפנה יביא לידיעת יו"ר הוועדה כל מקרה שבו הורי הילד או התלמיד אינם שולטים בשפה העברית או שהם חירשים או כבדי שמיעה. לדיון עם הורי תלמיד חירש או כבד שמיעה, ועם התלמיד עצמו, יזמין יו"ר הוועדה מתורגמן לשפת הסימנים או אדם הבקיא בשפת הסימנים. לדיון עם הורים ועם תלמיד שאינם שולטים בשפה העברית יוזמן מתורגמן או אדם אחר השולט בשפה העברית ובשפה שההורים והתלמיד דוברים. יו"ר הוועדה יודיע להורים על זכותם להביא מתורגמן מטעמם. בכל מקרה, האחריות להימצאותו של גורם מתרגם בדיון חלה על יו"ר הוועדה.
- הוועדה תקיים דיון בעניינו של התלמיד במידה ויש אבחון לתלמיד, ותסתמך גם על נימוקי המוסד החינוכי שבו לומד הילד, ועל פי חוות דעת נוספות, וכן לפי המידע שיתקבל מההורים, או מנציג מטעמם. הוועדה יכולה לדרוש בדיקה נוספת.
- הוועדה אינה חייבת לקבל את בקשת ההורים לגבי המסגרת, או סוג המסגרת, שהם מעדיפים. – וועדת ההשמה אינה דנה בשיבוץ. צוות השיבוץ ברשות המקומית ידון בשיבוץ התלמיד במעמד אחר, לאחר שהרשות המקומית סיימה את כל הדיונים בוועדות ההשמה.
- הוועדה תתייחס למסמכים ולחוות דעת של אנשי מקצוע שהובאו בפניה, אך אינה חייבת לקבל את המלצותיהם.
- ערר על החלטת ועדת ההשמה יש להגיש בתוך 21 ימים מקבלת ההחלטה.
- ההורים יהיו זכאים לקבל את פרוטוקול הדיון של ועדת ההשמה, למעט קטעים שיש בחשיפתם לפני ההורים משום חשש ממשי לפגיעה בילד או באדם אחר ולמעט הדיון שהתקיים בהרכב חברי הוועדה בלבד, שבו ההחלטה מתקבלת.
- הורים לילד בעל לקות קשה המבקשים את השמתו במוסד מסוים לחינוך מיוחד בהליך מקוצר, יגישו בקשה בכתב למנהל המחלקה לחינוך ברשות המקומית שבמקום מגוריהם **לא יאוחר מ-60 יום לפני תום המועד האחרון לרישום באותה שנת לימודים**.
- ההורים יצרפו חוות דעת מקצועית רלוונטית בכתב של אנשי מקצוע ובה האישור כי לילד לקות משמעותית המחייבת השמה במוסד לחינוך מיוחד וכי אי אפשר לשלבו במוסד חינוך שאינו מוסד לחינוך מיוחד.

זכות התלמיד לייצוג משפטי בהליכים פליליים

אחת מ"זכויות הילד" הבינלאומיות המוכרות באמנה לזכויות הילד
לייצוג משפטי בהליכים פליליים.

נוסחו תקנות חדשות - "תקנות הסנגוריה הציבורית (זכאות לייצוג לקטינים נוספים), התשנ"ח - 1998". התקנות הללו קובעות כי כל קטין עצור, או שהוגש כנגדו כתב אישום, (למעט כתב אישום שהוגש בפני שופט תעבורה בעבירה שאינה פשע) יהא זכאי לייצוג על-ידי סניגור ציבורי, ללא תלות במצבו הכלכלי של הקטין, או של הוריו, וללא קשר לחומרת העבירה בה הוא חשוד או מואשם.

כל קטין שנעצר, מקבל הודעה על זכותו לקבל ייצוג משפטי.
בכל מחוז של הסנגוריה הציבורית קיימת מחלקה המתמחה במתן ייצוג לנאשמים ולעצורים קטינים.